

100 година српског војног ваздухопловства 1912-2012. године
20 година Удружења пензионисаних војних летача и падобранаца Србије

ВАЗДУХОПЛОВНИ

Издаје: Удружење пензионисаних војних летача
и падобранаца Србије. ЗЕМУН, Штросмајерова број 1

БИЛТЕН

Број 12, децембар 2012. године

РЕДОВНА ГОДИШЊА КОНФЕРЕНЦИЈА

Радно председништво редовне годишње конференције УПВЛПС

Редовна годишња конференција УПВЛП Србије одржана је 12. децембра, са почетком у 17.00 часова, у великој сали Дома ваздухопловства Земун.

Пуковник Дејан Јоксимовић, Начелник штаба Команде Ваздухопловства и ПВО, присуствовао је и поздравио конференцију у име комandanта В и ПВО. Поред гостију из општинске организације УВПС Земун, пензионера Земуна, СУБНОР-а, Удружења пилота "Курјаци са Ушћа", секције УПВЛПС Нови Сад, седници је присуствовао и велики број чланова, гостију и сарадника. Увек драги гости, чланови Камерног ансамбла "Биљур" из Београда, под вођством госпође Вукице Смиљанић, на почетку су интерпретирали химну "Боже правде", а на крају, уз пратњу приступних у сали песму "Хеј војници ваздухопловци".

На конференцији су усвојени извештаји о раду у 2012. и планови рада за 2013. годину. Додељена су признања за резултате у раду, а посебно члановима Камерног ансамбла "Биљур" за успешну сарадњу током године.

Гости и чланови УПВЛПС прате рад конференције

100 ГОДИНА СРПСКЕ АВИЈАЦИЈЕ

Са свечане академије у Југословенском драмском позоришту

Највећи јубилеј војног ваздухопловства и ПВО Србије - век од настанка, обележен је низом манифестација током 2012. године, кулминација је била непосредно на дан оснивања Ваздухопловне команде српске војске 24. децембра.

У част јубилеја, не заборављајући најзаслужнијег човека за стварање српског ваздухопловства, представници Команде В и ПВО, УПВЛПС и Удружења пилота "Курјаци са Ушћа" положили су 23. децембра цвеће на гроб пуковника Косте Милетића, првог комandanта.

На аеродрому Батајница одржана је 24. децембра свечана смотра јединица Ваздухопловства и ПВО.

Свечана академија поводом јубилеја одржана је, уз предиван програм, у Југословенском драмском позоришту. Присуствовали су Председник Републике Србије Томислав Николић, министар одбране Александар Вучић, те високи државни и војни руководиоци, припадници ваздухопловства и ПВО, ваздухопловни ветерани, као и многобројне званице из друштвеног и јавног живота Србије.

Цвеће на гроб првог комandanта српског ваздухопловства

ОБЕЛЕЖЕН 24. ДЕЦЕМБАР - ДАН В И ПВО

На аеродрому „Батајница“ 24.12.2012. године свечано је обележен Дан Ваздухопловства и ПВО.

Свечаности вида, који је прославио век постојања, присуствовали су начелници Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Љубиша Диковић, помоћник министра одбране Мирослав Јовановић, чланови Колегијума министра одбране и чланови проширеног колегијума начелника Генералштаба, као и бројни представници Министарства одбране, Војске Србије и локалне самоуправе.

Међу присутними били су и представници Удружења пензионисаних војних летача и падобранца Србије.

Дефиле свих јединица В и ПВО био је импресиван

1912 100 2012

24. ДЕЦЕМБАР
ДАН ВАЗДУХОПЛОВСТВА И ПВО

Начелник Генералштаба Војске Србије врши смотру јединица

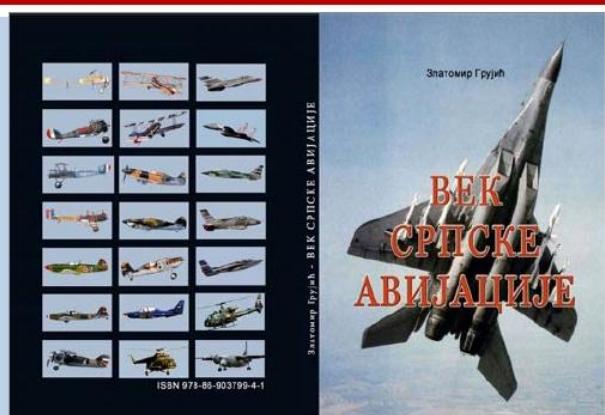
ПРОМОЦИЈА КЊИГЕ “ВЕК СРПСКЕ АВИЈАЦИЈЕ”

Поводом 100. годишњице српског војног ваздухопловства 1912-2012. године, Удружење пензионисаних војних летача и падобранца Србије издало је књигу „ВЕК СРПСКЕ АВИЈАЦИЈЕ“. Промоција књиге је организована 26. децембра 2012. године у великој сали Дома ваздухопловства Земун, уз присуство заменика команданта В и ПВО бригадног генерала др Миодрага Гордића, члanova УПВЛПС, пријатеља, сарадника и представника сродних удружења и организација.

Автор књиге је Mr Златомир Грујић, пуковник у пензији. Рецензенти су били Mr Видосав Ковачевић, генерал-мајор у пензији и Војислав Стојановић, потпуковник у пензији.

На 180 страна у књизи је приказан развој српског војног ваздухопловства и ПВО од настанка до данашњих дана. Књига је илустрована са преко 600 слика. Намењена је широкој читалачкој публици. То је подсетник хронологије развоја нашег војног ваздухопловства и ПВО у проtekлих стотину година.

Удружење пензионисаних војних летача и падобранца Србије ову књигу дарује богатом опусу активности и манифестација на обележавању највећег јубилеја нашег војног ваздухопловства, а у ризници ваздухопловног блага ставља скроман прилог који ће бити приступачан великом броју љубитеља ваздухопловства, пре свега омладине.

ПРВИ СРПСКИ АВИОНИ (9)

БРЕГЕ-14

То је био један од најбољих авиона Првог светског рата. У јединице "Српске авијатике" уведен је 1918. године. Највећи број авиона тог типа из ваздухопловства француске Источне војске, по завршетку рата остало је у ваздухопловству Краљевине СХС.

Бреге-14 тип А био је извиђач двосед са мотором Рено 12ФХЦ од 300 КС (221 KW). Празан је био масе 1.020, максимално 1.560 кг. Размах крила 14 м, површина крила 49,60 м², дужину трупа 9 м. Постизао је брзину 184 км/ч. До висине 3.000 метара пењао је за 34 минута и 18 секунди, плафон лета је био 5.900 м. У ваздуху је могао да остане 4 сата и 36 минута. Наоружање: један синхронизовани и два обична митраљеза и 120 кг бомби.

Бреге-14 тип Б био је бомбардер двосед са истим мотором. Празан је био масе 1.100, а максимално 1.800 кг. Размах крила 14,50 м, површина крила 51,50 м², дужина трупа 9 м. Постизао је брзину 176 км/ч. До висине 3.000 м пењао је за 34 минута и 18 секунди. Плафон лета 4.400 м, у ваздуху је могао да остане 3 сата. Био је наоружан као и тип А, с тим што је могао да понесе 235 кг бомби.

СПАД С 8Ц1

У операцијама за пробој Солунског фронта, командир Прве српске ескадриле, мајор Бранко Вукосављевић, летео је на једном авиону овог типа.

То је био ловац једносед са мотором "Хиспано-Суиза 8Б" од 180 КС (132 KW). Празан је био тежак 535, а максимално 740 кг. Имао је распон крила 7,73 м, а површину крила 17,80 квадратних метара, дужину трупа 6,13 м. Могао је да постигне максималну брзину 191 км/ч, и био је један од најбржих ловаца првог светског рата. До висине 2.000 м пењао је за 6 минута и 30 секунди, а плафон лета му је био 5.320 м. У ваздуху је могао да остане два и по сата. Бој је наоружан са једним синхронизованим митраљезом.

ПРВИ СРПСКИ ПИЛОТИ (10)

ПЕТА КЛАСА

Конкурс је расписан 22.03.1918. године. Школовање је организовано у Седесу код Солуна. Међутим, како су припреме за пробој Солунског фронта биле у јеку, обука је прекинута, кандидати су враћени у јединице или послати у Француску да наставе школовање. Само су неки од њих завршили пилотажу 1919. у Пилотској школи у Новом Саду. Полазници су били:

- 1) Благојевић Сима
- 2) Божовић Сима
- 3) Буџек Драгослав
- 4) Ђурић М. Љубомир, завршио 1919. године, оснивач метеоролошке службе
- 5) Фишековић Јован
- 6) Ивановић Милан
- 7) Комадина Драгутин
- 8) Лаугашевић Сава
- 9) Манојловић Петроније
- 10) Мариновић Н. Алекса, завршио 1919.
- 11) Пејовић Драго
- 12) Сркуљ инж. Марсел,
- 13) Трајковић Петар

Павле Матановић

Михајло Мариновић

Петар Мариновић

Марсел Сркуљ

Љубомир Ђурић

1) Вукотић Саво, Шарт 1916. Погинуо на борбеном лету 20.11.1917. године .

2) Матановић Н. Павле, Шарт 1916. године, 1917. године је рањен у ваздушној борби и убрзо је преминуо.

3) Мариновић Ј. Петар, Шарт 1916. године. До краја рата постигао је 22 призвате ваздушне победе. Погинуо је 02.10.1919. године на аеро-митингу у Бриселу.

4) Маринковић - Мишел - Михајло. Летео је на Западном и на Солунском фронту и постигао четири (4) ваздушне победе.

5) Сондермајер Р. Тадија, завршио је 1916. године за извиђача. 1917. године у јединици завршава пилотажу.

6) инг Стојковић Н. Драгутин, завршио је за извиђача у Седесу 1916, а пилотажу 1917. године.

7) Ђуровић Владо, Шарт 1917. године.

Руси пилоти у Српској војсци

Као добровољци у Српску војску почетком јануара 1918. године стигли су на Солунски фронт:

- 1) Ерик Аксельвич Бергбом, поручник,
- 2) Исидор Димитријевић Каикашвили, потпоручник, погинуо 1918. године,
- 3) Димитрије Георгијевић Онешка (Онешко) поручник,
- 4) Срђеје Матвејевич Урвачев, поручник,

Из Руске дивизије на Солунском фронту примљени су:

- 5) Богданович Јосип, погинуо 15. 09.1918. године,
 - 6) Деркачев Михаил,
 - 7) Степченко Михаилович Владимир,
- По доласку у Нови Сад, сви одлазе у Русију, а у наше ваздухопловство враћа се Сергеј Урвачев, 1920. године.

Сергеј Урвачев

ПРОМОЦИЈА ФИЛМА „ВЕК ОДВАЖНИХ”

У Дому Гарде на Топчицеру 3. децембра одржана је пројекција документарног филма „Век одважних” посвећеног стогодишњици спрског војног ваздухопловства.

Пројекцији су присуствовали министар одбране Александар Вучић, начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Љубиша Диковић, чланови колегијума, људи који су учествовали у стварању филма и представници јавног живота.

Аутор филма је Слађана Зарић, редитељ је Филип Чоловић, новинар Весна Илић, директор фотографије Петар Вујанић, монтажери Иван Васић и Марија Богичевић, композитор Владимир Тошић, дизајнер звука Бојан Манговић, графички дизајнер подписује Борко Ђирић, а 3D анимацију студио Феникс.

Пројекат је реализован у ко-продукцији Војнофилмског центра „Застава филм“ и Радио-телевизије Србије под покровитељством Министарства одбране.

ИЗЛОЖБА „СТО ГОДИНА ВОЈНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА СРБИЈЕ“

У галерији „Икар“ Дома ваздухопловства, отворена 18. децембра изложба „Сто година војног ваздухопловства Србије 1912-2012“.

На отварању изложбе, гостима су се обратили командант Ваздухопловства и противваздухопловне одбране генерал-мајор Ранко Живак, начелник Музеја југословенског ратног ваздухопловства потпуковник Иван Укић, и аутор изложбе виши кустос Музеја југословенског ратног ваздухопловства мр Предраг Лажетић.

Из богатог депоа Музеја југословенског ратног ваздухопловства, Војног музеја и Музеја Југославије аутор изложбе одабрао је аутентичне предмете – опрему, оружје, одликовања, униформе, личне предмете, макете летелица, фотографије, документе, који осликавају развојни пут југословенске авијације.

Изложбу је отворио генерал-мајор Живак, подсетивши све пристуће госте на важне јубилеје који

су обележили 2012. годину – сто година српског војног ваздухопловства, педесет година од формирања ракетних јединица ПВО, педесет година постојања легендарног авиона МИГ 21, двадесет година од формирања јединствене 126. бригаде, педесет пет година од отварања Музеја југословенског ратног ваздухопловства.

Изложба је прошла Народни музеј у Краљеву, Народни музеј у Нишу и Музеј Војводине у Новом Саду.

ИНТЕРВЈУ КОМАНДАНТА ВИПВО ЗА „ПОЛИТИКУ“

Команданта ВиПВО генерал-мајор Ранко Живак дао је 20. 12.2012. године интервју листу „Политика“. У интервју је изнео гледање на перспективу вида:

- Потреба да се буде у корак са временом, савременим трендовима, новим научним и технолошким достигнућима, као и проницљивост и визионарство наших државних и војних руководилаца, омогућили су да се 1912. године, само девет година након првог лета браће Рајт, у Србији формира Ваздухопловна команда са седиштем у Нишу. Србија је била међу првим земљама у свету које су схватиле значај ваздушног простора и ваздухоплова за вођење рата и формирале ваздухопловство, па је тако ове године обележен у свету редак јубилеј – век војног ваздухопловства.

- Могу рећи да смо ми срећна генерација која има прилику и част да достојно обележи један овакав значајан јубилеј. Од 1913. године и првих српских ваздухопловних жртава, преко херојске одбране Београда пилота Шестог ловачког пуковника у априлском рату 1941. године, па све до 1999. године и одбране од НАТО агресије, када нико из плавог строја, без обзира на снагу непријатеља, није рекао „не смем, не могу или нећу“, наши одважни људи и на земљи и у ваздуху, јединствени, од војника до команданта и генерала, увек су били на висини задатка, часно бранећи слободно небо Србије – каже генерал-мајор Ранко Живак, командант Ваздухопловства и противваздухопловне одбране (В и ПВО).

Осим тога, развој српског војног ваздухопловства је увек био снажан генератор и замајац напретка друштва у целини, од по-дизања нивоа знања, преко развоја науке, технологије до многих привредних грана.

- Јубилеј смо обележили, и још обележавамо, низом активности... Припадници ВиПВО, када се говори о прошој деценији, уложили су максималне напоре да В и ПВО

подигну буквално из пепела и рушевина из 1999. године. Створена је стабилна организациона структура која обезбеђује рационално кориштење расположивих ресурса, смањење трошкова и повећање ефикасности система. Тежиште у одржавању перспективних борбених система је усмерено на одржавању што већег степена исправности, као и ремонт, у циљу обнове ресурса и продужења века употребе појединачних средстава. Део перспективних борбених система, тежиште у систему ПВО, је ушао у процес модернизације.

- После више од 20 година, ВиПВО се опрема једним новим средством из домаћег развоја – авионам за почетну и основну обуку B-54, у јавности познатијем као „ласта“...

- Желим да истакнем и ангажовање снага ВиПВО на пружању помоћи цивилним структурима, пре

свега у отклањању последица великих снажних падавина, а посебно у гашењу шумских пожара из ваздуха, као и ангажовање снага транспортне авијације у подршци и транспорту снага ВС, које се налазе у мировним операцијама у иностранству...

- Основу будућег развоја, у првој деценији другог века постојања, дакле до 2022. године, представља опремање вишенаменским борбеним авионам, савременим радарима и ракетним системима различитог домета. Поред анализа тактичко-техничких карактеристика, значајно место у том процесу представља анализа и изналажење реално могућих финансијских модалитета такве једне значајне набавке у следећем десетогодишњем периоду. Свесни смо стања, проблема и свих ограничења, одлучни смо да то превазиђемо и имамо визију како то да урадимо. Уз подршку највишег политичког и војног руководства, исто онако како је и настало далеке и тешке 1912. године, спрско војно ваздухопловство има перспективу...

Разговор водио: Милан Галовић

„Ваздухопловни билтен“ излази једном месечно. Примерци су бесплатни за чланове УПВЛПС. Текстове одабрао, написао - приредио, уредио и припремио за штампу Златомир Грујић.

E-mail: zlgrujic@gmail.com